

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermanni Conringii De Pace Civili Inter Imperii Ordines Religione Dissidentes Perpetuo Conservanda Libri Duo

Conring, Hermann

Francofurti ; Lipsiae ; Wittebergae, 1680

Sectio II. Quibus argumentis ostendi videatur, licitè ejusmodi Pacem etiam
perpetuam sanciri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9585

Amnistia vox Græca significat Legem oblivionis, qualem Thrasybulus Athenis tulit, eâque Rempublicam pacavit. *Reconciliatâ Pace*, ait AEmilius Probus, *cùm plurimum in civitate posset, legem tulit, ne quis anteaâtarum rerum accusaretur, nè multaretur*, eamque illi legem oblivionis vocârunt. Idem commemorat Valerius Maximus lib.4.cap.1. & imitatum se in Antonii, Cassii, & Bruti discordiis componendis asserit Cicero Philipp.1.

Præter hanc Amnistiam injuriarum & maleficiorum seu damnorum, alteram quoque postulant Protestantes, jurium & bonorum ereptionem: ut nimirum pars læsa non solum obliviscatur injuriarum, sed jurium quoque & bonorum injusto bello sibi ereptorum, eaque in vasoribus in perpetuum vel ad tempus cedat & relinquat. Hæc posterior Amnistia inusitata est & peracerba. Etsi absque eâ acquieturi Protestantes non videantur.

A quo verò anno & quorum bonorum cessionem postulaturi & impetraturi sint, tempus dabit. [NB. Imò jam dedit, ut ex Amnistia editâ, & ex Gravaminibus, quæ Monasterii obtulerunt Protestantes, constat.] Id fixum estò nihil ex se illicitum sanciri, vel ejus potestas non sit penes Cæsarem & Status Imperii, ipsis concedi posse. Eadem enim est ratio Amnistia, quæ Pacis, cujus proprietates quadam est vel effectus vel via ad eam obtinendam.

SECTIO II.

Quibus argumentis ostendi videatur, licitè ejusmodi Pacem etiam perpetuam sanciri.

RATIO II.

Non est ex se illicitum.

Etsi

ET si nullâ necessitate urgente illicitum est hæreticos tolerare, illisque falsæ Religionis libertatem permittere aut promittere, at, cum Reipublicæ salus & veræ Religionis conservatio id exigat, *quod non est licitum in lege, licitum facit necessitas.* c. quod non est licitum. 4. extra: de Reg. Juris.

RATIO II.

Deus mala permittit.

Humanum regimen derivatur à Divino & ipsum debet imitari ait S. Thom. 2.2. q. 10. a. 11. c. Ergò sicut Deus mala permittit ob majus bonum, aut ne sequatur majus malum, ita licitè Cæsar & Status Catholici libertatem falsæ Religionis permittunt, ne vera Religio penitus intereat. Ex duobus enim malis minus eligi debet. c. duo mala dist. 13.

RATIO III.

Zizania non evellenda.

Divinæ gubernationis exemplum, Christus Zizaniorum parabolâ confirmat Matth. 13. prohibens, ne *eradicentur cum periculo tritici*, & mandans, ut *sinantur crescere usque ad messem*. Christo igitur morem gerunt, dum cum periculo tritici nolunt eradicare hæreticos, sed in itâ Pace sinunt illos crescere usque ad messem à Deo decretam.

RATIO IV.

Vasa sacra vendi possunt.

Vasa Ecclesiæ etiam iniuriata confringere, conflare, vendere licet propter pauperes, captivos, ædificia templorum & cœmeteriorum c. aurum 12. q. 2. ergò prædia quoque, pagos & oppida Ecclesiarum hæreticis cedere & transcribere fas est ad redimenda extrema mala, & pericula Imperii & Religionis.

RATIO V.

Ecclesiasticorum obligatio & Fundatorum intentio.

Ecclésiastici ut præcipua Imperii membra & Religionis Antifites ad utriusque conservationem vel maximè obligantur. Si igitur Pax aliter obtineri nequit, nisi cessione aliquot bonorum Ecclesiasticorum eam recusare non debent, cum præsertim præcipua Fundatorum fuerit intentio Religionis conservatio.

RATIO VI.

Necessitas facit omnia communia.

In necessitate omnia fiunt communia jure natura teste S. Th. 2. 2. q. 66. a. 7. ad 6. ut in casu extrema necessitatis possit & debeat aliquis etiam auferre aliena, ut patri subveniat teste eodem q. 62. a. 5. ad 4. Quod cum in necessitate publicâ, præsertim Religionis, multò magis locum habeat, quàm in privatâ, censendum est ea bona Ecclesiastica, sine quorum cessione Pax sperari non potest, facta esse communia toti Imperio, & cecidisse sub potestatem Cæsaris & Statuum, ut Pacem inde redimant.

RATIO VII.

Absque hoc remedio PAX desperanda.

Vel cedendum est Religioni & Ecclesiasticis, vel Pax desperanda Germanis. Negatâ enim Religionis libertate, & omni bonorum Ecclesiasticorum cessione Pacem nullam admittent Protestantes. Non est autem congruum divinæ providentiæ, quòd Deus Cæsari & Statibus potestatem eripuerit, remedii tam necessarii, & nos in necessitatem belli æterni conjecerit.

RATIO VIII.

Bona intentio.

Cæsar & Status Catholici optimâ intentione conservandi Religionem ejusmodi Pacem sanciant, mala autem per accidens evenientia, aut hæresis promotionem vel approbationem

tionem nequaquam intendunt. Non ergò eâ in re magis peccant, quàm bellum justum aliaque gerendo, cum quibus per accidens & præter intentionem multa scelera, aliaque mala conjunguntur. Ad hæc non pauca Pax Religionis in favorem Catholicorum continet, ut reservatum Ecclesiasticorum, potestatem reformandi Catholicis etiam Statibus & emigrationem Lutheranis quoque subditis concessam. Ut adeò hæc Pax mala sua paribus bonis compenset.

RATIO IX.

Exempla.

S. Joannes Papa I urgente Theodorico Rege Italiae Arriano libertatem Religionis pro Arrianis à Justino Imperatore Catholico petivit, & impetravit teste Anastasio in Joanne. S. Athanasius teste Zozomeno l. 3. c. 19. instante Constantio Imp. Arrianis Ecclesiam Alexandriae concedere paratus fuit. Concilium Basileense concessit Bohemis, ut Basileæ in suis hospitibus divina celebrarent.

Christiani Imperatores olim sæpius ejusmodi Religionis libertatem concesserunt. Superiori seculo FERDINANDUS I. aliaque Principes Catholici transactionem Passaviensem Anno 1552, & Pacem Religionis Anno 1555 sanxerunt. Eiusdem Pacis confirmationem Petrus Canisius cum aliis è Societate Jesu Anno 1566. probavit, & Legato Apostolico, ne obstitere pervasit, ut refertur in ejus vitâ. Eodem An. FERDINANDUS II. Pacem Pragensem in 40 annos ex Theologorum Consilio pepigit.

His exemplis suffragatur tolerantia Judæorum & permissio usurarum ac lupinarium.

Contraria denique sententia infaustos sæpè exitus habuit tum alibi, tum maximè in Germaniâ, quando An. 1630 Pax à Theologis impedita fuit, ut non dissimilis videatur Consilio, quod Roboamo dederunt juvenes 3. Reg. 12. v. 10.

RATIO

Sententia hujus probabilitas.

Patrocinantur igitur huic Paci multiplex ratio & autoritas, ut illicita secundum se dici non queat, sed tunc, in tantis præsertim necessitatibus, Theologi eam svadeant & Principes sequantur. Auctores Compositionis Pacis c. 5. q. 29. n. 52. *etiam fœdus perpetuum cum sectariis per aliquas circumstantias cohonestari posse credunt.* Tanner. to 3. disp. 1. q. 9. dub. 3. assert. 2. *id quidem non affirmat, sed neque negat.* Plurium Theologorum suffragia haberemus, si occasio hæc de re scribendi se pluribus obtulisset. Quæ in diversam partem afferuntur, ut docta sint, merè tamen scholastica sunt: Consiliis & Theologiis practicis nunc opus est.

SECTIO III.

Quædam in hac ardua quæstione præ oculis habenda.

I.

Permissio mali triplex.

Permissionem mali triplicem distinguunt Gerardus de Senis, & Joannes Andreas in reg. peccatum. de Reg. Juris in 6. Item Angelus alique Summistæ & Theologi, ubi agunt de Usuris. Prima est permissio simplex indulgens pœnam, ut cum ob multitudinem, aut potentiam delinquentium delicta non puniuntur. Secunda & indulget pœnam & præterea prohibet, ne alii malum intempestive impediunt vel tollant. Sic Ecclesia non solum tolerat ritus Judæorum, sed prohibet quoque, ne Christiani festivitates eorum impediunt, cœmeteria invadant, personas occidant, &c, sicut de Judæis. c. Qui sincera, dist. 45. Tertia est cooperans & adjuvans, quæ malum non solum tolerat, idque impe-